

KADERSTELLING

Rekenkamercommissie Bergeijk

A.E.T. (Ton) Kuiper

C.E.F.G. (Karolien) van Lierop

ing. G.H.P. (Fred) Das

Onderzoeker

drs. M.M.J. (Math) Nijsten

Datum

19 december 2013

Colofon

De rekenkamercommissie Bergeijk bestaat uit de raadsleden mevrouw C.E.F.G. van Lierop en de heer ing. G.H.P. Das. De heer A.E.T. Kuiper is de externe voorzitter. De commissie wordt ondersteund door een secretaris in de persoon van de heer drs. M.M.J. Nijsten.

Wij hebben een onafhankelijke positie binnen de gemeente en ons doel is de gemeenteraad een extra handvat te bieden zijn controlerende, kaderstellende en beleidsinhoudelijke taak uit te voeren door middel van het doen van onderzoek. Daarbij willen we antwoord krijgen op vragen zoals:

- Zijn de doelen van het gemeentelijk beleid bereikt?
- Zijn de voorbereiding en de uitvoering van het beleid efficiënt verlopen?
- Welke aanbevelingen zijn nodig om de doeltreffendheid te vergroten?
- Is er sprake van rechtmatig handelen?

Wij voeren hiertoe zelf onderzoek uit. In de onderzoeken wordt meestal teruggekeken op het verleden, met als nadrukkelijke bedoeling te leren voor de toekomst.

Leeswijzer

Dit onderzoeksrapport is opgedeeld in twee hoofdonderdelen te weten de Bestuurlijke nota en de Nota van bevindingen. De Bestuurlijke nota bevat de verantwoording van het onderzoek en de conclusies en aanbevelingen. De Nota van bevindingen bevat de resultaten van de onderzoekstappen, de analyse van de enquête en de interviews en de verwerking van de geraadpleegde informatiebronnen. Een enquêteformulier is opgenomen als bijlage.

INHOUDSOPGAVE

PAGINA

COLOFON	2
LEESWIJZER	2
INHOUDSOPGAVE	3
BESTUURLIJKE NOTA	4
NOTA VAN BEVINDINGEN	9
BIJLAGEN	17

Bestuurlijke nota

1. Uitgangspunten van het onderzoek

1.1. Inleiding

De Rekenkamercommissie heeft op 24 oktober 2012 het Presidium geïnformeerd over de aard en opzet van een onderzoek naar kaderstelling door de gemeenteraad van de gemeente Bergeijk.

Na zo'n 10 jaar ervaring met het dualisme leek het de rekenkamercommissie goed de belangrijke rol van de gemeenteraad als kadersteller tegen het licht te houden. Ook in het gesprek met het Presidium kwam de aansturing door de gemeenteraad en de wijze waarop dat invulling krijgt aan de orde alsmede wat de individuele fracties onder kaderstelling verstaan.

1.2. De theorie

De gemeenteraad van Bergeijk vervult in het duale bestel 3 rollen: de gemeenteraad is volksvertegenwoordiger, de gemeenteraad is kadersteller en de gemeenteraad is controleur. Deze 3 rollen houden natuurlijk duidelijk verband met elkaar. Door formulering van heldere opdrachten (met meetbare doelen) aan het College van burgemeester en wethouders kan tijdens de uitvoering en na afloop ook beter gecontroleerd worden. Door politieke keuzes en prioriteiten duidelijk te formuleren, kan zo ook de politieke verantwoording in Bergeijk beter plaatsvinden.

Het begrip kaderstelling is als zodanig niet vermeld in de Wet dualisering gemeentebestuur of in de Gemeentewet. De wetgever laat daarmee ruimte voor interpretatie en uitwerking van kaderstelling. Met name geldt dit voor de wisselwerking tussen de gemeenteraad en het College van burgemeester en wethouders. Immers, voor een goede taakverdeling is het nodig dat beide bestuursorganen weten waar ze aan toe zijn en is het gewenst dat de besluiten die de gemeenteraad neemt expliciet duidelijk maken binnen welke kaders het College van burgemeester en wethouders kan besturen en uitvoeren. Kortom: er is sprake van een heldere opdrachtgever-opdrachtnemer relatie.

1.3. De Bergeijkse praktijk van kaderstelling

Doel van het onderzoek is te onderzoeken hoe in Bergeijk invulling wordt gegeven aan de kaderstellende rol teneinde op basis van de uitkomsten een bijdrage te leveren aan een optimalisering van de wijze(n) van kaderstelling. Dit is belangrijk, omdat door kaderstelling de gemeenteraad van Bergeijk mede bepaalt hoe sterk zijn positie is. Ook het College van burgemeester en wethouders is gebaat bij goede kaderstelling. Goede kaders scheppen duidelijkheid doordat men weet wat de gemeenteraad wil en binnen welke grenzen de uitvoering ter hand genomen kan worden. Daarmee is het voor de gemeente Bergeijk als geheel belangrijk hoe goed de gemeenteraad zijn kaderstellende rol vervult.

Immers:

- Als de gemeenteraad van Bergeijk heldere opdrachten formuleert kan hij daarmee oordelen over het tempo waarin en de wijze waarop de doelen worden gerealiseerd (de controlerende rol). Zonder goede kaderstelling geen goede controle.
- Kaderstelling bepaalt de budgettaire grenzen door duidelijkheid te geven over de financiële mogelijkheden en randvoorwaarden en over de aanvaardbare risico's.

- Baserend op kaderstelling kan de gemeente Bergeijk besluiten voor burgers uniform nemen. Dit bevordert de rechtsgelijkheid, de rechtszekerheid en de efficiency (geen noodzaak om regelmatig opnieuw 'het wiel uit te vinden'). Dit is goed voor Bergeijk en de burgers.
- Kaderstelling maakt het voor de gemeenteraad van Bergeijk mogelijk verantwoording af te leggen aan de Bergeijkse samenleving over belangrijke keuzes en prioriteiten (de volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad).

1.4. Onderzoeksvraag

Dit heeft de rekenkamercommissie tot de volgende onderzoeksvraag gebracht;

“Hoe geeft de gemeenteraad van Bergeijk invulling aan zijn kaderstellende rol en wordt dit als optimaal ervaren tegen de achtergrond van het dualisme”

Vanzelfsprekend is bij de raadsleden naar hun mening over deze tweeledige vraag geïnformeerd. Dit is via een schriftelijke enquête gedaan.

Aangezien het hier niet om de kaders zelf gaat maar om het proces van kaderstelling, richt het onderzoek zich op de wijze waarop kaderstelling tot stand komt. Zo stellen wij ons de volgende vragen:

1. Op welke wijze (actief en passief) maakt de gemeenteraad gebruik van de ter beschikking staande instrumenten en mogelijkheden? Deze mogelijkheden liggen bij de programmabegroting, het budgetrecht, het recht van initiatief en de mogelijkheid verordeningen en beleidsnota's vast te stellen, maar ook de mogelijkheid om als volksvertegenwoordiger punten op de agenda te zetten en het College te stimuleren en kritisch te volgen.
2. Hoe heeft deze kaderstellende rol zich in Bergeijk sinds de invoering van het dualisme in 2002 ontwikkeld en welke afspraken gelden er?
3. In hoeverre bestaat er tussen gemeenteraad en College van burgemeester en wethouders duidelijkheid (en overeenstemming) over de onderlinge rol en taakverdeling met betrekking tot kaderstelling?
4. Hoe verloopt het proces van totstandkoming van kadernota's en welke invloed kan op dit proces worden uitgeoefend?
5. Hoe zijn de randvoorwaarden om als gemeenteraad aan de kaderstellende rol uitvoering te geven?
 - a. Ondersteuning griffie
 - b. Ondersteuning ambtelijke organisatie (informatievoorziening)
 - c. Eigen capaciteit
6. Welke perceptie hebben en welke definitie gebruiken raadsleden en/of fracties ten aanzien van het begrip kaderstelling?

Kernelementen van het onderzoek zijn:

- Deskonderzoek waaronder begrepen wordt: analyse van eerdere rekenkamercommissie onderzoeken, coalitieakkoord, moties en amendementen, initiatiefvoorstellen en raadsonderzoeken over kaderstelling en goede voorbeelden in den lande
- Interviews met ambtenaren en bestuurders
- Monitoring van de bestuurspraktijk mede aan de hand van een vijftal praktijkcasussen
- Enquête onder de raadsleden
- Opstellen Bestuurlijke nota, Nota van bevindingen en conclusies en aanbevelingen

1.5. Onderzoeksfocus

Uit de naar aanleiding van dit onderzoek uitgevoerde enquête komt naar voren dat kaderstelling vooral aan de orde is bij de driepoot van de P&C-cyclus (Perspectievennota-Begroting-Jaarrekening) en bij kaderstellende start- of beleidsnotities. Daarom hebben we ons in dit onderzoek hierop geconcentreerd, waarbij als beleidsnotities gekozen is voor de dossiers Diffutherm, Kerntakendiscussie, Integraal Veiligheidsbeleid en De Ploeg. Op deze wijze is de verbinding met de Bergeijkse bestuurspraktijk gemakkelijk te maken. Op basis daarvan willen we komen met een advies aan de gemeenteraad. Een advies dat we samen met de leden van de gemeenteraad willen bespreken om zo verder te komen met een praktische en goed realiseerbare invulling van de kaderstellende rol.

1.6. Bevindingen en Conclusies

De kaderstellende rol van de gemeenteraad wordt in Bergeijk al behoorlijk ingevuld, misschien wel beter dan de raadsleden van zichzelf vinden. Uit de enquête komt naar voren dat men hierover tamelijk kritisch is, met antwoorden op de enquêtevragen die overwegend een teneur hebben als "kan beter", "nogal passief op dit punt", "nog te weinig keuzes voorgelegd" en "weinig inhoudelijke discussie over kaders". Maar als men naar de praktijk kijkt, dan kan geconstateerd worden dat de kaderstelling in de P&C-cyclus prima is ingebed. Met name de Perspectievennota springt eruit, hetgeen ook in de enquête algemeen herkend en erkend wordt. Van de overige vier bestudeerde beleidsonderwerpen vinden we dat er bij de verplaatsing van Diffutherm en bij het Integraal Veiligheidsbeleid heel bewust met de kaderstelling is omgegaan. Bij de Kerntakendiscussie had het bij de start wat scherper gemogen (bijvoorbeeld: de discussie hoeft niet tot een structurele ombuiging te leiden, of juist wel). Bij de kwestie van de herontwikkeling van De Ploeg is het duidelijk dat het stadium van kaderstelling nog niet aangebroken is.

Toch kan de gemeenteraad op het punt van kaders stellen naar de mening van de RKC nog wel een stap zetten. De belangrijkste boodschap aan de gemeenteraad is om goed voor ogen te houden wat kaders eigenlijk zijn, ze op het juiste moment met elkaar te bespreken en ze niet te verwarren met doelen. We denken dat het de moeite loont om bij beleidsonderwerpen nog iets bewuster op de kaders in te gaan: het zal zich later terugbetalen in heldere besluitvorming en kunnen voorkomen dat daarover binnen de gemeenteraad verschillende percepties ontstaan. Hieronder geven we in de aanbevelingen enkele handreikingen, waarmee de gemeenteraad van Bergeijk mogelijk zijn voordeel kan doen.

1.7. Aanbevelingen

Aan de Raad

1. Houd goed voor ogen wat beleidsdoelen zijn en wat kaders (de bijbehorende randvoorwaarden). Uit de enquête blijkt dat niet elk raadslid dit onderscheid helder op het netvlies heeft staan. Het verdient daarom aanbeveling dat de raadsleden hierover nog eens goed geïnformeerd worden, bijvoorbeeld als onderdeel van een introductieprogramma voor nieuwe raadsleden.
2. Het stellen van kaders is een van de krachtigste wapens van de gemeenteraad: maak daar goed gebruik van. Het helpt bij het bereiken van het beoogde doel en - later - bij het controleren van het werk dat B&W hiertoe geleverd hebben. Als er nieuw beleid ontwikkeld moet worden (bijv. een nieuwe subsidiesystematiek) kan daarom overwogen worden om met een z.g. bestuursopdracht te starten. De raad geeft daarmee aan het begin van het traject het bestuur de opdracht om binnen de beschreven kaders (randvoorwaarden, budget, tijdplan) het gestelde doel (bijv. een nieuwe subsidieverordening) te realiseren. Zo'n bestuursop-

dracht, die maar een of twee A4-tjes groot hoeft te zijn, maakt het van begin af aan voor gemeenteraad en B&W helder welke kaders zullen gelden voor het nieuwe beleidsstuk.

3. Besteed in de voorbereiding (informatie opnemen, fractieberaad, commissie) voldoende tijd aan de kaderstelling. Kaders kunnen doorgaans maar eenmaal bepaald worden: wat in de PPN is vastgelegd laat zich in de begroting nog maar lastig wijzigen.
4. Houd het simpel: ga niet op de stoel van de uitvoerders i.c. B&W zitten door teveel of te gedetailleerd kaders te benoemen. Maar wees wel duidelijk. Bijvoorbeeld: dat iets tegen minimale kosten gerealiseerd dient te worden is wel een kader, maar je kunt er als gemeenteraad later weinig mee. De begroting, daarentegen, staat vol met heldere financiële kaders: anderhalf jaar later kan met de jaarrekening ernaast eenvoudig vastgesteld worden of B&W binnen die gestelde kaders zijn gebleven.

Aan het College van B&W

5. Dat kaders meestal al in het voorstel van B&W staan, is geen probleem. Als bij de behandeling van beleidsvoorstellen in de commissie maar besproken wordt of het voor de gemeenteraad de goede kaders zijn. B&W kunnen de gemeenteraad hier de helpende hand bieden door bij beleidsvoorstellen voortaan een kopje "Kaders" op te nemen, waarin kort wordt samengevat welke kaders bij dit voorstel gelden. Het zal de gemeenteraad stimuleren het ook over de kaders te hebben en ze eventueel aan te passen.

Nota van bevindingen

2. Kaderstelling in de praktijk

2.1 Kaders stellen

Kaders zijn randvoorwaarden, geen doelstellingen. Om de beeldspraak uit één van de enquêteformulieren te gebruiken: het doel kan zijn om naar Groningen te gaan; of dat via Utrecht of Nijmegen is, dat is een kwestie van uitvoering. De kaders kunnen zijn dat het maximaal € 50,- mag kosten of dat de reis per openbaar vervoer wordt gemaakt. Een kader is dus geen doel op zich: het doel is in dit voorbeeld niet om een reis van maximaal €50,- te maken. Uit de voorbeelden, die men in de enquête desgevraagd ingevuld heeft, blijkt dat niet iedereen een scherp onderscheid maakt tussen het stellen van kaders en het opstellen van beleid(sdoelen). Dat beeld komt ook naar voren bij de vragen over het proces van kaderstelling (wanneer, door wie).

Formeel worden kaders dus (vast)gesteld bij een raadsbesluit, met name bij beleidsnota's, startnotities, PPN en begroting.

Maar kaders worden daarvoor bedacht, besproken en geformuleerd in het voorbereidende proces. Dat kan zijn vanaf de informatieverstrekking, via het fractieberaad, de commissievergadering tot in de raadsvergadering (via amendering van het voorstel). Toegegeven: de vraagstelling in de enquête was op dit punt niet overal eenduidig, waardoor de beantwoording bij enkele vragen verschillende richtingen uitging. Op zich niet erg: het heeft ook veel verduidelijkt. Bovendien was er ook veel overeenstemming in de antwoorden te vinden.

De kaderstellende rol van de gemeenteraad heeft veel aandacht gekregen bij de invoering van het dualisme. De bedoeling was onder meer om het krachtenveld coalitie-oppositie te transformeren naar gemeenteraad-College. Daarbij krijgt de gemeenteraad de dubbele taak om vooraf kaders te stellen bij nieuw beleid en achteraf te controleren of daar ook aan voldaan is, terwijl het College binnen die kaders voor de uitvoering van dat beleid zorg draagt. Terzijde merken we op dat de derde rol van de gemeenteraad, die van volksvertegenwoordiger, bijna onvermijdelijk met zich mee brengt dat het in de raadsvergadering zo nu en dan toch ook over de uitvoering zal gaan. In een aantal enquêtevragen is gepeild naar het effect van de invoering van het duale stelsel.

Om het onderzoek goed te laten aansluiten bij de dagdagelijkse bestuurspraktijk van Bergeijk, heeft de rekenkamercommissie een vijftal kaderstellende onderwerpen uitgekozen, die aan de hand van deskonderzoek en gesprekken of enquêtes nader zijn onderzocht. Deze onderwerpen zijn:

1. PPN-Begroting-Jaarrekening
2. Diffuetherm
3. De kerntakendiscussie
4. Het integraal veiligheidsbeleid
5. De Ploeg

De wijze van aanpak was dat - naast een algehele inventarisatie van het onderwerp - er in mei 2013 gesprekken hebben plaatsgevonden met de direct betrokken ambtenaren. Dat waren steeds twee medewerkers per onderwerp. Naast vragen die betrekking hebben op de centrale onderzoeksvraag en die de context van het onderwerp afbakenen, is specifiek ingegaan op de wijze hoe de gemeenteraad of fracties of individuele raadsleden in de diverse fases positie hebben gekozen ten aanzien van het onderwerp. In de zomer is een enquête uitgezet onder de raadsleden: er zijn 8 formulieren ingevuld terug ontvangen (4 van leden van de coalitie, 4 van de oppositie).

Als bijlage is het formulier met de enquêtevragen toegevoegd.

2.2. Resultaten van de enquête

Naast de specifieke vragen over de vijf gekozen beleidsonderwerpen, zijn er een aantal algemene vragen gesteld over kaderstelling. Hieronder worden in algemene bewoordingen de antwoorden daarop samengevat.

Vragen over de kaderstelling zelf (3-8, 11, 13):

vraag 3: Welke instrumenten past u bij voorkeur toe bij kaderstelling?

Vrijwel door allen genoemd: de (documenten uit de) P&C-cyclus en het raadsprogramma.

vraag 4: Hoe vindt u dat de huidige gemeenteraad van Bergeijk de kaderstellende rol invult?

De antwoorden duiden op tevreden/kan beter, met een enkele onvoldoende.

vraag 5: Kiest de gemeenteraad in zijn kaderstellende rol voor het actieve of passieve model?

Passief: B&W nemen het voortouw, ook bij de agendering (vraag 8) en bij startnotities (vraag 13).

vraag 6: Vindt U dat de gemeenteraad voor de juiste beleidsproblemen kaders stelt?

In meerderheid: ja, bijna altijd, minderheid: nagenoeg niet.

vraag 11: Vindt kaderstelling ook in de raadscommissies plaats?

Antwoord: zelden

Vragen over het effect van het dualisme (vraag 1, 9, 19):

vraag 1: Wat is de volgorde van belangrijkheid van de drie rollen van de gemeenteraad?

Gemiddelde: kaderstellend = 1,6, volksvertegenwoordigend = 1,9 en controlerend = 2,5 (1 = belangrijkste, etc.).

vraag 9: Is er hier veel veranderd ten aanzien van de kaderstellende rol?

Wel iets, maar kan meer (oppositie is hier sceptischer over).

vraag 19: Wat beperkt de kaderstellende rol?

Tijdgebrek, de coalitie (oppositie wordt er pas in een laat stadium bij betrokken).

De vragen, die betrekking hebben op de vijf casussen, komen hierna bij de bespreking daarvan aan de orde.

Het volgende viel de RKC op. Er is géén opvallend verschil in de oordelen over het proces van kaderstelling tussen coalitie- en oppositiepartijen; de antwoorden gaan in dezelfde richting of ze spreiden binnen de beide groepen evenveel als ertussen. Uitzondering daarop is vraag 9. Zowel bij coalitie als bij oppositie klinkt de roep door om in commissie en gemeenteraad wat meer inhoudelijk met elkaar te discussiëren, o.a. over de kaders. Uit de antwoorden op vragen over waar in het proces kaders gesteld worden, wanneer men dat zelf doet en wat goede voorbeelden zijn (vraag 2, 6, 7, 11) blijkt dat men niet allemaal (precies) hetzelfde verstaat onder wat een kader is. Soms lijkt men ook een beleidsdoel hieronder te rekenen: zie hiervoor de eerste alinea uit paragraaf 2.1.

2.3 Perspectievennota - Programmabegroting - Programmarekening

De Perspectievennota, Programmabegroting en Programmarekening zijn de bepalende documenten in de planning- en controlcyclus. In de Perspectievennota worden al kaders gesteld voor de Programmabegroting: de uitgangspunten en de belangrijkste voornemens en ambities voor het komend jaar. In de Programmabegroting krijgt deze nota een programmatische doorvertaling en uitwerking in doelen, te leveren prestaties en in te zetten middelen. Daarbij worden soms nog extra kaders toegevoegd. In de Programmarekening wordt tenslotte teruggekeken wat er van terecht gekomen is: zijn de doelen bereikt binnen de gestelde (financiële) kaders?

Dit deel van het onderzoek richt zich daarom vooral op de vraag hoe de gemeenteraad invulling geeft aan zijn kaderstellende en controlerende rol bij de behandeling van de Perspectievennota, de Programmabegroting en Programmarekening.

De Perspectievennota wordt vanuit een aantal elementen opgebouwd, zoals de voorgaande begroting, het coalitieakkoord/raadsprogramma, maatschappelijke ontwikkelingen, evaluatie van de Jaarrekening en inbreng van politieke speerpunten van de fracties. De Perspectievennota 2014-2017 geeft een totaalbeeld van alle financiële ontwikkelingen binnen bestaand beleid (BB), mogelijkheden tot bijstelling van beleid, waardoor ruimte voor beleid (RB) ontstaat. Dit wordt aangevuld met suggesties voor nieuw beleid (NB).

De RKC constateert dat dit instrument goed functioneert als kaderstellend document. Om te beginnen: de Jaarrekening over het voorafgaande jaar is beschikbaar als de Perspectievennota behandeld wordt; in de nota wordt daar op meerdere plaatsen naar verwezen. Voorts bevat de nota kaders voor de op te stellen begroting, zoals een aparte paragraaf "Financiële kaders begroting". Er worden ook keuzemogelijkheden geboden, direct onder "Nieuw Beleid" en indirect door het financieel overzicht, waarmee de gemeenteraad inzicht heeft in de consequenties van mogelijke aanpassingen. En tenslotte is het typerend dat de gemeenteraad veel gewicht hecht aan de Perspectievennota, zeker wat kaderstelling betreft, zoals blijkt uit de tweedaagse behandeling ervan, analoog aan die van de Programmabegroting.

In de Programmabegroting staan meetbare doelstellingen, inclusief prestatie-indicatoren en financiële kaders ("Wat gaat het kosten?") per programma. Er wordt per programma een relatie gelegd met de Perspectievennota. En er wordt teruggekoppeld naar de voorgaande Jaarrekening: in de Programmabegroting 2014 staat in veel tabellen een kolom "Realisatie 2012". Uiteraard is er een aparte paragraaf "Financiële kaders begroting".

In de Jaarrekening wordt verantwoording afgelegd, ondermeer door rapportering aan de hand van de vastgestelde kaders (wat hebben we gedaan? wat heeft het gekost? wat zijn de resultaten voor de benoemde prestatie-indicatoren?). Lovenswaardig: daar vinden we ook per programma nadere uitleg onder het kopje "Wat hebben we niet gedaan?".

Kortom: de P&C-cyclus zit goed in elkaar. De drie hoofddocumenten sluiten goed op elkaar aan, zeker wat de kaderstelling betreft. Daarin wordt de Perspectievennota als het belangrijkste kaderstellende document gezien, waar de gemeenteraad positie kan kiezen. Anderzijds beseffen de raadsleden dat veel al 'going concern' is en daarmee al grotendeels ingevuld door het College. Toch blijkt uit de enquête dat men niet ontevreden is over de kaderstellende rol van de gemeenteraad, al zou het nog beter kunnen. Weliswaar ligt het initiatief doorgaans bij het College, maar de gemeenteraad stelt ze uiteindelijk vast. Via amendering van de Perspectievennota en de Programmabegroting worden kaders soms door de gemeenteraad (bij)gesteld, meestal op financieel gebied. Het dualisme heeft op dit vlak enige verbetering gebracht, zo blijkt uit de enquête, al vinden raadsleden van oppositiepartijen en dat dit nog wel wat vaker zou mogen.

2.4 Diffutherm

Als gevolg van een grote brand en een explosie bij Diffutherm, in augustus 2004, ontstond er een algemeen gevoel van urgentie om het bedrijf te verplaatsen naar een locatie op grotere afstand van de woonwijk. Dat is van meet af aan een zeer complex proces geweest. Door de gemeenteraad is daarbij begrijpelijkerwijs gepleit voor een verplaatsing tegen zo laag mogelijke kosten voor de gemeente, wat in aanvang al als een kader opgevat kan worden. Uiteindelijk is dat ook grotendeels gelukt, door een combinatie van provinciale subsidie (BOM), grondruil en herbestemming. De RKC heeft niet alle stukken en correspondentie vanaf 2004 over dit project nageplozen om te zien op welk moment er voor het eerst kaders zijn gesteld. We stellen vast dat uit de enquête een hoge mate van tevredenheid spreekt over hoe dit proces is verlopen. Uit de enquête komt ook het beeld naar voren dat er - zeker in de beginfase - de nodige emoties in de besluitvorming hebben meegespeeld. Naar ons gevoel doet de gemeenteraad zich daarmee tekort: in de vergaderingen van 22 februari 2010 en 26 mei 2011 zijn er raadsbesluiten genomen, waarin ook duidelijke kaders opgenomen zijn. Onderstaande citaten uit laatstgenoemd raadsvoorstel tonen dat aan.

De gemeenteraad heeft op 22 februari 2010 ingestemd met het Akkoord op Hoofdlijnen dat is bereikt met Diffutherm BV, Kranenbouw BV en de Brabantse Ontwikkelings-Maatschappij (BOM). In dit akkoord werden **kaders** vastgelegd waarbinnen de betrokken partijen tot overeenstemming zouden komen over de wijze waarop het vertrek van het bedrijf Diffutherm BV naar het Kempisch Bedrijven Park mogelijk zou worden. Inmiddels was het College tot principiële overeenstemming gekomen met deze partijen.

De gemeenteraad heeft prioriteit toegekend aan de verplaatsing van het bedrijf Diffutherm. Hoewel Diffutherm op de huidige locatie binnen de gestelde wettelijke kaders in bedrijf is, acht de gemeenteraad de aan de bedrijfsvoering verbonden risico's in relatie tot de nabij gelegen woningen onacceptabel. Er is geen wettelijke basis om het bedrijf te dwingen te verhuizen. Dit betekent dat alle betrokken partijen op basis van vrijwilligheid proberen overeenstemming te bereiken over de condities waaronder de bedrijfsverplaatsing kan worden gerealiseerd. Sedert februari 2010 is getracht deze overeenstemming binnen de kaders als vastgelegd in het Akkoord op Hoofdlijnen te bereiken. Voordat deze overeenstemming definitief kan worden bekrachtigd, was het noodzakelijk dat de gemeenteraad de **kaders** hiervoor vaststelt.

Deze **kaders** hebben betrekking op:

1. de wijze waarop de Bufferzone aan de Industrieweg wordt herontwikkeld
2. de wijze waarop het gebied Waterlaat VI in exploitatie wordt gebracht
3. de financiële consequenties voor de gemeente Bergeijk.

Voor de raadsvergadering van 26 mei 2011 stelt College de gemeenteraad in de nota "Transformatie 't Stoom, verplaatsing Diffutherm en Kranenbouw" voor als volgt te besluiten:

1. In te stemmen met herstructurering van de door Kranenbouw BV en Diffutherm BV achter te laten bedrijfslocaties aan de Industrieweg in de vorm van nieuw uit te geven bedrijfspercelen, al dan niet met te behouden bestaande bedrijfsbebouwing. Daarbij worden de volgende **randvoorwaarden** gegeven:
 - a. vestiging van nieuwe bedrijven is toegestaan in milieucategorieën 2 tot en met 3.2;
 - b. uit te geven bedrijfspercelen hebben een omvang tussen 1.000 m² en 5.000 m².
 - c. alleen waar sprake is van te handhaven en verder te exploiteren bedrijfsbebouwing mag van b. worden afgeweken.
2. Het College opdracht te geven een bestemmingsplan Bufferzone in procedure te brengen dat mede gebaseerd is op de onder 1. verwoorde kaders.
3. In te stemmen met een gefaseerde ontwikkeling van bedrijventerrein Waterlaat VI, en:
 - a. € 484.000 beschikbaar te stellen ten laste van de in exploitatie te brengen gronden op Waterlaat VI ten behoeve van het opstellen van een bestemmingsplan voor het gehele gebied Waterlaat VI, een bestemmingsplan voor de Bufferzone en het bouwrijp maken van 3,5 Ha grond op Waterlaat VIa.

- b. Het College opdracht te geven een bestemmingsplan in procedure te brengen dat voor wat betreft de regeling van uit te geven bedrijfsterreinen in elk geval het uit te geven terrein aan Kranenbouw BV rechtstreeks regelt.
- c. In de vast te stellen grondexploitatie Waterlaan 3,5 Ha grond in te brengen voor een waarde per m² gelijk aan de boekwaarde op 1 januari 2010, naar rato verhoogd met gemaakte plankosten maar exclusief de rentekosten vanaf deze datum.
- d. Aan Diffutherm BV een bijdrage te verstrekken in de verplaatsingskosten van € 316.000 ten laste van de ISV1-gelden, onder de voorwaarde dat het bedrijf uiterlijk 31 december 2013 definitief van de huidige locatie zal zijn vertrokken.

De RKC rekent het bij dit onderzoek naar kaderstelling niet tot haar opdracht om een kostenbatenanalyse te maken teneinde te kunnen bepalen in hoeverre het proces budgettair neutraal is verlopen. Uit de vergaarde informatie concluderen we dat er bij het dossier Diffutherm daartoe op enig moment kaders zijn gesteld (zie bovenstaande citaten) en dat de doelstelling (verplaatsing) binnen die kaders is bereikt, wat het algemene gevoel van tevredenheid over de afloop bij de geënquêteerde raadsleden verklaart en rechtvaardigt.

2.5 De kerntakendiscussie

Op 26 mei 2008 besloot de gemeenteraad een debat te organiseren om te komen tot mogelijke wijzigingen in de opzet van het totale takenpakket van de gemeente. Ter voorbereiding hiervan werd een raads werkgroep kerntakendiscussie ingesteld. In de eerste helft van 2010 was de raads werkgroep klaar met zijn werk en heeft het College verzocht om de kerntakendiscussie verder uit te werken. Deze nadere uitwerking en de visie op de samenleving is verwoord in een raadsvoorstel dat op 30 juni 2010 is behandeld. In dit raadsvoorstel worden kaders en uitgangspunten geschetst, die de bandbreedtes en de richting aangeven hoe de kerntakendiscussie gevoerd kan worden.

Onderstaand volgt een deel van de toelichting uit dit raadsvoorstel.

Uitgangspunt is dat de gemeente er is voor de burger en ten dienste moet staan van de burger. De werkzaamheden van de gemeente dienen hierop gericht te zijn (bron raadsvoorstel 26 mei 2008). Daar zijn ook de beoogde maatschappelijke effecten op gericht.

Eigen kracht, medeverantwoordelijkheid en actief burgerschap zijn kernbegrippen binnen de gemeente Bergeijk in relatie tot het onderwerp 'leefbaarheid' en de 'civil society'.

- Eigen kracht is wat iedere burger zelf kan doen, zelf kan regelen en zelf kan betalen.
- Leefbaarheid is de mate waarin de sociale en fysieke leefomgeving aan de normen en waarden van de bewoners en/of gebruikers van het landelijk gebied voldoen, met andere woorden de kwaliteit van de leefomgeving.
- De civil society is de samenleving van burgers en maatschappelijke organisaties. Met de civil society hebben we een samenleving voor ogen die sociale samenhang stimuleert en laat samengaan met actief burgerschap. De behoeften én de (on)mogelijkheden van burgers staan centraal.
- Medeverantwoordelijkheid legt de verbinding van de burger naar de samenleving; wat kun je voor elkaar doen in de eigen kring en als actief burger voor verenigingen, buurt en wijk.

Deze gedachtegang sluit ook aan bij Toekomstvisie gemeente Bergeijk 2010. Hierin wordt gesteld dat de gemeente Bergeijk de regie voert, zich inzet voor goed toegankelijke algemene voorzieningen en voor een passende infrastructuur. De gemeente faciliteert inwoners die zich inzetten voor hun familie en vrienden, de buurt en het dorp. De gemeente biedt ondersteuning aan inwoners die (tijdelijk of permanent, geheel of gedeeltelijk) niet zelfstandig kunnen zijn.

Een andere wijze om burgers beter te faciliteren is interactieve beleidsvorming. Als uitgangspunt geldt, dat de inwoners van Bergeijk in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor hun directe woon- en leefomgeving, waarbij het gemeentebestuur het als zijn voornaamste taak ziet om voorwaarden te scheppen, waaronder die verantwoordelijkheid vorm en inhoud gegeven kan worden. Uiteraard moet de gemeente Bergeijk daarbij oor en oog hebben voor de zwakkeren in de samenleving.

Binnen dit perspectief wordt geconstateerd dat de gemeente als dienstverlener, regisseur, facilitator en rentmeester een andere werkwijze van de gemeentelijke organisatie vergt, zowel op het gebied van de bedrijfsvoering als van de uitvoerende taken van het ambtelijk apparaat.

De kerntakendiscussie is gefaseerd gevoerd omwille van het gegeven dat het totale takenpakket van de gemeente te veelomvattend is om dit in één debat te bespreken. Daarom is, in overleg met het presidium, gekozen voor een fasering uitgaande van zeven thema's, waarbij telkens de volgende onderwerpen aan de orde zijn gekomen:

- a) huidige ambitieniveau, de wijze van werken en wat is hierover gezegd in de toekomstvisie, welke kosten hieraan zijn verbonden, inzicht in personele capaciteit, etc.;
- b) wat meer zou kunnen, inclusief financiële en personele gevolgen;
- c) wat minder zou kunnen, inclusief financiële en personele gevolgen.

De uitwerkingen zijn vervat in discussienota's, die zijn besproken in de commissie Algemene Bestuurlijke Zaken en vervolgens in de daarop volgende raadsvergadering.

In 2010 bestond de verwachting dat de kerntakendiscussie zou leiden tot een structureel lagere omvang van de formatie. In de Perspectievennota en de Programmabegroting 2011-2014 is voorgesteld om een taakstellende structurele bezuiniging op de omvang van de formatie te realiseren van €400.000 (ongeveer €100.000 per jaar). De kerntakendiscussie zou mogelijk een bijdrage kunnen leveren aan de invulling van deze taakstelling. Daarnaast werd de verwachting uitgesproken dat met de uitkomsten van de kerntakendiscussie de overgebleven taakstelling uit 2009 van €72.000 ingevuld zou kunnen worden. Ook ging men ervan uit dat voor het voeren van de kerntakendiscussie geen externe deskundigheid zou hoeven te worden ingehuurd.

Zowel uit bovenstaande beschrijving van het proces als uit de enquête komt bij de RKC het beeld naar voren dat er bij de start geen expliciete kaders gesteld zijn, maar impliciet wel enkele randvoorwaarden ge- of verondersteld zijn aangaande de uitkomsten of maatschappelijke effecten daarvan. Hoewel de RKC dat niet nader uitgezocht heeft, is het waarschijnlijk dat er nadere kaders gesteld zijn toen de keuzes in zicht kwamen bij vragen als wat er méér of minder zou kunnen. Uit de enquête komt dit een enkele keer naar voren, maar ook dat sommige raadsleden gaandeweg toch de indruk kregen dat het om een bezuinigingsoperatie ging. Omdat de kerntakendiscussie op enig moment parallel gevoerd werd met een taakstellende ombuigingsopdracht, is dit wel begrijpelijk. Uit de kaderstelling is ons dit echter niet gebleken.

2.6 Het integraal veiligheidsbeleid

De afgelopen jaren heeft de gemeente Bergeijk hard gewerkt aan de leefbaarheid en de veiligheid in de gemeente. Uit de uitgevoerde veiligheidsanalyse is gebleken dat de veiligheidsproblematiek in de gemeente de afgelopen jaren niet significant is gewijzigd. Met de Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2011-2014 wil de gemeente voortgaan op het ingezette veiligheidsbeleid, zoals dat in de Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2007-2010 is opgenomen.

In de visie van deze Kadernota, vastgesteld op 28 april 2011, staat onder meer opgesomd hoe de gemeente zich kenmerkt, wat de doelstellingen en uitgangspunten van het veiligheidsbeleid zijn, met wie samengewerkt wordt en welke prioriteiten daarbij gesteld worden. Om de prioriteiten voor de komende jaren te kunnen benoemen is een uitgebreide veiligheidsanalyse gemaakt waarbij vanuit de veiligheidsanalyse de prioriteiten zijn benoemd. In een jaarlijks vast te stellen Uitvoeringsprogramma Integraal Veiligheidsbeleid zullen de concrete, in dat jaar, te ondernemen activiteiten / maatregelen worden opgenomen. De benoemde prioriteiten zijn in ambities vertaald waarbij aangegeven wordt wat er op dit moment al gebeurt, wat extra gedaan wordt, wat de beoogde effecten en doelstellingen zijn, wat de indicatoren zijn en met welke partijen samengewerkt wordt.

Als kaders kan het merendeel van onderstaande punten opgevat worden, zoals in de nota beschreven staat:

Bij het opstellen en uitvoeren van het integraal veiligheidsbeleid zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De gemeente is regievoerder;
- Veiligheidsbeleid volgens de methode Kernbeleid Veiligheid;
- Beleidvorming en -uitvoering wordt in samenwerking met externe partners opgepakt;
- Er wordt zoveel mogelijk uitgegaan van een wijkgerichte aanpak;
- De eigen verantwoordelijkheid van de burger staat voorop en wordt gestimuleerd;
- Regionale samenwerking indien dat meerwaarde heeft;
- De 'driehoeksgemeenten' (Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden) werken samen;
- Er is een blijvende aandacht voor actuele ontwikkelingen;
- De gemeente neemt een alerte en anticiperende houding aan;
- Doelstellingen worden zo veel mogelijk 'SMART' geformuleerd;

Hier doet zich een complicatie voor: enerzijds is hier sprake van een meerjarig beleid vastgesteld op basis van een degelijke kadernota, anderzijds is dit beleid recent enigszins doorkruist door de wettelijk opgelegde invoering van de Veiligheidsregio-Brabant Zuidoost per 1 januari 2014, met bijbehorende overdracht van brandweertaken. Uit de enquête blijkt de raadsleden dit (om in veiligheidstermen te blijven) als een van boven komend onheil ervaren hebben, waaraan het lastig randvoorwaarden stellen was. Het indienen van een zienswijze was zo'n beetje het enige kader dat men als gemeenteraad kon inbrengen, waarvan dan ook gebruik is gemaakt. De RKC is echter van mening dat er bij het tot stand komen van het integraal veiligheidsbeleid in 2011 weinig op de kaderstelling valt aan te merken.

2.7 De Ploeg

Wooninc. is eigenaar van de Ploegfabriek en het Mien Ruyspark in Bergeijk. De ambitie is dit cultuurhistorisch erfgoed te behouden door er een passende herbestemming aan te geven met onder meer maatschappelijke voorzieningen, die van belang zijn voor Bergeijk en haar omgeving. Een team van professionals heeft een plan uitgewerkt, dat voorziet in de herhuisvesting van de Kattendans, bibliotheek en muziekonderwijs. Verder moet er plaats zijn voor horeca, kleine ateliers en/of werkruimtes. De provincie Noord-Brabant zal ook investeren in de herontwikkeling van De Ploeg. Met de verplaatsing van de Kattendans ontstaat ruimte voor nieuwbouw, waarbij de focus op bouwen voor senioren en ouderen gelegd zal worden.

Aan de hand van een presentatie van Wooninc. is er op 22 maart 2012 in de gemeenteraad gediscussieerd over de toekomstige herontwikkeling van De Ploeg, nadat de gemeenteraad eerder al eens zijn wensen kenbaar had gemaakt. In de Raadsinformatiebrief van 4 december 2012 geeft het College aan een Plan van Aanpak te zullen vaststellen, waarin de herbestemming van het Ploeg-gebouw en het park uitgewerkt zal worden. Tevens wordt gewerkt aan een masterplan voor het hele gebied, waarmee de haalbaarheid van de plannen verhoogd kan worden. In de brief geven B&W aan dat een en ander binnen nader door de gemeenteraad vast te stellen inhoudelijke en financiële kaders opgesteld zal worden, voorzien medio 2013. In de Raadsinformatiebrief van 4 juni 2013 schrijven B&W dat Wooninc. meer tijd nodig heeft, zodat de randvoorwaarden nu nog niet kunnen worden geformuleerd.

Uit deze informatie blijkt dat er tot op heden nog geen kaders gesteld zijn. Zeer begrijpelijk: de gemeente is feitelijk nog niet aan zet. Dit komt overeen met het beeld, dat de geënquêteerde raadsleden hebben.

BIJLAGEN

- Gesprekken met betrokken ambtenaren
- Aanbiedingsbrief enquête
- Enquêteformulier

Betrokkenheid en rol van de ambtelijke organisatie bij kaderstelling

De rekenkamercommissie heeft met de direct bij een van de cases betrokken medewerkers gesproken en hun bevraagd op hun rol en betrokkenheid bij de totstandkoming van de besluitvorming. In concreto waren dit de gemeentesecretaris, de commandant brandweer, het hoofd van de afdeling Leefomgeving en Wonen en het waarnemend hoofd van de afdeling Bedrijfsvoering alsmede een drietal beleidsmedewerkers.

Gebleken is dat er in de ondersteuning van de gemeenteraad het voor de ambtelijke organisatie niet uitmaakt of het een kaderstellende of reguliere besluitvorming van de gemeenteraad betreft. De facilitering voorafgaande aan of tijdens een traject van besluitvorming is hetzelfde c.q. wordt ingegeven door dezelfde basishouding. Deze basishouding kenmerkt zich door een transparante wijze van communiceren met de gemeenteraad waarbij de gemeenteraad zo veel als mogelijk wordt meegenomen en gefaciliteerd in het denkproces c.q. de oplossingsrichting die het college voorstaat. Daarbij maakt men gebruik van een groot arsenaal aan mogelijkheden. Te vermelden zijn informatiebijeenkomsten, informatiebrieven en actieve toelichting tijdens commissievergaderingen. Maar ook worden informele bijeenkomsten georganiseerd om de gemeenteraad bij te praten. Dit alles gebeurt met medeweten en betrokkenheid van het college.

Onderscheid tussen kaderstellende en reguliere besluitvorming is dat bij het eerste de gemeenteraad zelf input kan geven aan de mogelijkheden en alternatieven die er zijn. De ambtelijke organisatie vertaalt deze dan weer naar haalbaarheid en alternatieven. Voorbeelden zijn de kadernota waarbij de individuele fracties gefaciliteerd worden en de kerntakendiscussie. Bij de reguliere besluitvorming heeft het college vaak al de positie bepaald en is er minder ruimte om “out of the box” met de gemeenteraad te communiceren. Dit neemt niet weg dat de ambtelijke organisatie zich openstelt voor een actief en passief vraag en antwoord. Dit gebeurt op basis van wederzijds vertrouwen en respect voor de positie binnen het politieke krachtenveld.

Ten aanzien van de vraag of de ambtelijke organisatie zelf monitort of men binnen de kaders blijft die de gemeenteraad gesteld heeft, is het antwoord duidelijk. Deze kaders worden als een gegeven en uitgangspunt beschouwd. Aangeven wordt dat door de nauwe betrokkenheid van de ambtelijke organisatie er weinig verrassingen zijn in de kaderstellende uitkomsten. Sondering door de gemeenteraad of het college binnen de kaders heeft geopereerd is aan de orde bij expliciete evaluaties of de reguliere P&C cyclus.

Tel. 0497-551455

Fax. 0497-551499

BNG 28.50.74865

Postbank 1075075

uw kenmerk: De leden van de gemeenteraad
ons kenmerk: van de gemeente Bergeijk
datum: 21 juni 2013
behandeld door: drs. M.M.J. Nijsten
afdeling: Rekenkamercommissie
doorkiesnummer:
onderwerp: Enquête onderzoek kaderstelling

Geachte leden van de gemeenteraad,

Zoals bekend voert de rekenkamercommissie momenteel een onderzoek uit naar de kaderstellende rol van de gemeenteraad. Een van de onderzoeksmethoden waarvan we bij dit onderzoek gebruik maken, is een enquête voor de gemeenteraad. Met deze enquête willen we achterhalen hoe u als gemeenteraadsleden tegen de bestuurspraktijk van kaderstelling aankijkt en hoe u dit ervaart. Hierbij treft u deze enquête en nadere informatie daarover aan.

Ik verzoek u deze enquête in te vullen en **voor 4 juli 2013** te retourneren via rekenkamercommissie@bergeijk.nl. Hoewel de enquête niet anoniem is, zal met de resultaten vertrouwelijk worden omgegaan door deze geobjectiveerd in het onderzoeksrapport op te nemen en wel op een zodanige wijze dat deze niet naar een persoon toe herleidbaar zijn.

Ik dank u op voorhand voor uw medewerking en wellicht ten overvloede: we rekenen we op een 100 % respons!

Met vriendelijke groet,
namens de rekenkamercommissie,

Math Nijsten,
secretaris van de rekenkamercommissie

Rekenkamercommissie Bergeijk

Onderzoek Kaderstelling

Vragenlijst ingevuld door:

1	Kunt u de volgorde van belangrijkheid geven voor de 3 rollen van de gemeenteraad: kaderstellend, volksvertegenwoordigend en controlerend (1 = belangrijkste)	kaderstellend 1 2 3 volksvertegenwoordigend 1 2 3 controlerend 1 2 3
2	Wat verstaat u zelf onder de kaderstellende rol van de gemeenteraad? kunt u 2 treffende voorbeelden aangeven?	
3	Welke instrumenten past u bij voorkeur toe bij kaderstelling?	1. Raadsagenda/raadsprogramma 2. Planning & Control: Programmabegroting 3. Kaderstellende start- of beleidsnotities 4. Verordenende bevoegdheid 5. Recht van initiatief. 6. Recht van amendement. 7. Motie 8. Maatschappelijke verkenning 9. Schriftelijke en mondelinge vragen en interpellatie 10. Anders, nl.
4	Hoe vindt u dat de huidige gemeenteraad van Bergeijk de kaderstellende rol invult?	0 naar tevredenheid 0 kan beter 0 onvoldoende Verklaring:
5	Kiest de gemeenteraad in zijn kaderstellende rol voor het actieve of passieve model of is dat wisselend?	0 actief : delegatie uit gemeenteraad neemt voortouw, college gaat er daarna mee aan de slag, 0 passief : college doet voorstel en de gemeenteraad reageert Verklaring:

6	Vindt U dat de gemeenteraad voor de juiste beleidsproblemen kaders stelt?	☐ ja ☐ bijna altijd ☐ nee ☐ nagenoeg niet Verklaring:
7	Wanneer vindt u dat u kaders stelt?	☐ tijdens de eigen fractievergadering ☐ tijdens de commissievergadering ☐ tijdens de raadsvergadering ☐ tijdens bijeenkomsten met burgers
8	Geef uw mening met betrekking tot de huidige praktijk ten aanzien van de inhoud (waarover gaan de kaders), het proces (hoe komen de kaders tot stand) of de agendering (wie neemt het voortouw en bepaalt wanneer u een kader gaat stellen)?	Inhoud: Proces: Agendering:
9	Kaderstelling was een van grondbeginselen van het dualisme. Is er naar uw mening in de gemeente Bergeijk sindsdien veel veranderd ten aanzien van de kaderstellende rol?	
10	Wie agendeert een onderwerp en kiest de gemeenteraad in een meerjarenplanning speerpunten voor zijn kaderstelling?	
11	In hoeverre vindt kaderstelling ook in de raadscommissies plaats? Komt het voor dat voorstellen 'de raad niet halen'?	

12	In hoeverre bevatten raadsvoorstellen voor kaderstelling alternatieven en scenario's, waaruit de gemeenteraad kan kiezen?	
13	Wie neemt het initiatief voor een startnotitie en wie werkt hem uit?	☐ Ambtelijke organisatie ☐ College van burgemeester en wethouders ☐ Raadscommissie ☐ Gemeenteraad ☐ Eigen fractie ☐ Anders, nl.
14	Diffutherm is een kaderstellend dossier.	<p>Hoe heeft u uw kaderstellende rol daarin opgepakt?</p> <p>Op welke wijze bent u gefaciliteerd uw kaderstellende rol waar te maken?</p> <p>Zijn u verschillen in aanpak opgevallen ten opzichte van "reguliere" raadsvoorstellen?</p> <p>Heeft u tips of suggesties om het in de toekomst anders of beter te doen?</p>
15	De kerntakendiscussie is een kaderstellend dossier.	<p>Hoe heeft u uw kaderstellende rol daarin opgepakt?</p> <p>Op welke wijze bent u gefaciliteerd uw kaderstellende rol waar te maken?</p> <p>Zijn u verschillen in aanpak opgevallen ten opzichte van "reguliere" raadsvoorstellen?</p> <p>Heeft u tips of suggesties om het in de toekomst anders of beter te doen?</p>
16	De begroting is een kaderstellend dossier.	<p>Hoe heeft u uw kaderstellende rol daarin opgepakt?</p> <p>Op welke wijze bent u gefaciliteerd uw kaderstellende rol waar te maken?</p> <p>Zijn u verschillen in aanpak opgevallen ten opzichte van "reguliere" raadsvoorstellen?</p> <p>Heeft u tips of suggesties om het in de toekomst anders of beter te doen?</p>

17	Het integraal veiligheidsbeleid is een kaderstellend dossier.	Hoe heeft u uw kaderstellende rol daarin opgepakt? Op welke wijze bent u gefaciliteerd uw kaderstellende rol waar te maken? Zijn u verschillen in aanpak opgevallen ten opzichte van "reguliere" raadsvoorstellen? Heeft u tips of suggesties om het in de toekomst anders of beter te doen?
18	De Ploeg is een kaderstellend dossier. Hoe heeft u uw kaderstellende rol daarin opgepakt?	Hoe heeft u uw kaderstellende rol daarin opgepakt? Op welke wijze bent u gefaciliteerd uw kaderstellende rol waar te maken? Zijn u verschillen in aanpak opgevallen ten opzichte van "reguliere" raadsvoorstellen? Heeft u tips of suggesties om het in de toekomst anders of beter te doen?
19	Wat beperkt de gemeenteraad of uzelf in de kaderstellende rol?	☐ tijdgebrek ☐ onvoldoende kennis en informatie ☐ onvoldoende menskracht ☐ de rol van het College van burgemeester en wethouders ☐ de rol van de coalitie ☐ de rol van de oppositie ☐ anders, nl.
20	Hebt u naast de tips en suggesties bij de cases nog andere aanbevelingen?	
21	Tot slot: zijn er zaken over de kaderstellende rol van de gemeenteraad die nog niet genoemd zijn, maar die u wel belangrijk vindt?	

Dank voor het invullen!

Retourneren via rekenkamercommissie@bergeijk.nl